

Atmosfääriõhu kaitse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus (kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi direktiivi muudatuste osaline ülevõtmine)

§ 1. Atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmine

Atmosfääriõhu kaitse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) seaduses asendatakse sõnad "kauplemissüsteemi luba" sõnadega "esimese kauplemissüsteemi luba" vastavas käändes;

2) seadust täiendatakse §-ga 122¹ järgmises sõnastuses:

"§ 122¹. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1805 rakendamine

(1) Keskkonnaamet ja Transpordiamet on pädevad asutused Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1805, mis käsitleb taastuvkütuste ja vähese süsinikuheitega kütuste kasutamist meretranspordis ning millega muudetakse direktiivi 2009/16/EÜ (ELT L 234, 22.09.2023, lk 48–100), artikli 27 tähenduses.

(2) Keskkonnaamet määrab laeva kohta, millel on tõendamisperioodi 1. juunil Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1805 artikli 4 lõikes 2 osutatud kasvuhoonegaaside heitemahukuse või artikli 5 lõikes 3 osutatud muude kui bioloogilist päritolu taastuvkütuste alleesmärgiga seotud nõuetele vastavuse puudujääk, tasumiseks summa, mis arvutatakse nimetatud määruse artikli 23 lõike 2 alusel ning tasutakse artikli 23 lõikes 3 määratud kuupäevaks.”;

3) paragrahvi 131 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”Kasvuhoonegaaside heitkogus käesoleva peatüki tähenduses on käesoleva seaduse § 155 lõike 1 alusel kehtestatud määruks nimetatud tegevusaladelt pärinev kasvuhoonegaaside heide.”;

4) paragrahv 132 tunnistatakse kehtetuks;

5) paragrahvis 133 asendatakse tekstiosa "rakendusmääruse (EL) 2018/2066 VI lisa punkti 3 tabelis 6" tekstiosaga "delegeeritud määruse (EL) 2020/1044, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1999 seoses globaalse soojendamise potentsiaali väärtuste ja inventuurisuuniste ning liidu inventuurisüsteemiga ja tunnistatakse kehtetuks komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 666/2014 (ELT L 230, 17.07.2020, lk 1–6), lisas”;

6) paragrahv 135 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

"§ 135. Kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem paikse heiteallika käitajale, õhusõiduki käitajale ja laevandusettevõtjale

Kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem paikse heiteallika käitajale, õhusõiduki käitajale ja laevandusettevõtjale (edaspidi *esimene kauplemissüsteem*) on süsteem, mis on loodud Euroopa Liidus kasvuhoonegaaside heitkoguse vähendamiseks tulemuslikul ja majanduslikult tõhusal viisil Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, 25.10.2003, lk 32–46).”;

7) paragrahvi 136 pealkirjast jäetakse välja sõna "käitaja”;

8) paragrahvi 136 lõiked 1 ja 2 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

”(1) Kasvuhoonegaaside heitkoguse ühikutega kauplemise register (edaspidi *kauplemise register*) on elektrooniline andmekogu, kus on salvestatud andmed Eesti Vabariigi ja esimeses kauplemissüsteemis osalevate paiksete heiteallikate ja õhusõiduki käitajate ning laevandusettevõtjate arvelduskontode, paiksetele käitistele ja õhusõiduki käitajatele tasuta eraldatud lubatud heitkoguse ühikute ja nendega tehtud tehingute, paiksete heiteallikate ja õhusõiduki käitajate ning laevandusettevõtjate lubatud heitkoguse ühikutega tehtud tehingute, tõendatud heitkoguse ja tagastatud lubatud heitkoguse ühikute ning paiksete käitiste, õhusõiduki käitajate ja laevandusettevõtjate vastavusseisundi kohta.

(2) Arvelduskonto käesoleva seaduse tähenduses on esimesse kauplemissüsteemi kuuluva paikse heiteallika ja õhusõiduki käitaja ning laevandusettevõtja arvelduskonto, mille kaudu saab teha tehinguid kauplemise registris komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/1122, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ seoses liidu registri toimimisega (ELT L 177, 02.07.2019, lk 3–62), artikli 55 kohaselt.”;

9) paragrahvi 137 lõiget 2 täiendatakse pärast sõnu ”ühik on” sõnaga ”esimeses”;

10) paragrahvi 138 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”§ 138. Esimese kauplemissüsteemi periood ja eraldamisperiood”;

11) paragrahvi 138 lõikes 1 asendatakse sõna ”Kauplemissüsteemi” sõnadega ”Esimese kauplemissüsteemi”;

12) paragrahvi 138 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

”(3) Alates käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud kauplemisperioodist koosneb kauplemisperiood kahest lubatud heitkoguse ühikute viieaastasest eraldamisperioodist.”;

13) paragrahvi 141 täiendatakse lõigetega 4 ja 5 järgmises sõnastuses:

”(4) Õhusõiduki käitaja heitkoguse suhtes, mis on tekkinud enne 2030. aasta 31. detsembrit ning mis tekib lendudest Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 349 nimetatud Euroopa Liidu liikmesriigi äärepoolseimas piirkonnas asuva lennuvälja ja samas liikmesriigis väljaspool seda piirkonda asuva lennuvälja vahel, kaasa arvatud mõni teine samas äärepoolseimas piirkonnas ja sama liikmesriigi teises äärepoolseimas piirkonnas asuv lennuväli, loetakse käesoleva seaduse §-s 166 ja § 168 lõikes 1 sätestatud nõuded täidetuks ning õhusõiduki käitajale ei kohaldata § 169 lõikes 1 nimetatud meedet.

(5) Lennunduse muu kui süsinikdioksiidi heite mõju kliimale käesoleva seaduse tähenduses on mõju, mis tuleneb lämmastikoksiidide (NO_x), tahmaosakeste ja oksüdeerunud väävliühendite eraldumisest kütuse põletamisel, samuti veeauru, sealhulgas kondensatsioonijälgede eraldumisest õhusõidukitest, mis sooritavad käesoleva seaduse § 155 lõike 1 alusel kehtestatud määruuses nimetatud tegevusi.”;

14) seadust täiendatakse §-ga 141¹ järgmises sõnastuses:

”§ 141¹. Laevandusettevõtja

(1) Laevandusettevõtja käesoleva peatüki tähenduses on laeva omanik või reeder meresõiduohutuse seaduse tähenduses.

(2) Kui laeva käitab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatuta isik, kellel on kokkuleppel laevandusettevõtjaga lõplik vastutus laeva kütuse ostmise või laeva käitamise või mõlema eest, on see isik kohustatud hüvitama laevandusettevõtjale kõik lubatud heitkoguse ühikute tagastamisest tulenevad kulud.

(3) Laeva käitamine käesoleva peatüki tähenduses on kontroll veetava lasti, laeva meretee ja kiiruse üle.

(4) Keskkonnaamet on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3gf alusel määratud haldav asutus ning jääb selleks olenemata laevandusettevõtja tegevusala või

registreerimise hilisematest muutustest kuni nende muutuste kajastamiseni ajakohastatud loetelus.”;

15) paragrahvi 142 pealkirja ning lõikeid 1 ja 2 täiendatakse enne sõna ”kauplemissüsteem” sõnaga ”esimene” vastavas käändes;

16) paragrahvi 144 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

”(2¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 paikse heiteallika käitaja kohta sätestatud kohaldatakse ka süsinikdioksiidi kogumise, transportimise ja maapõues säilitamisega tegelevale käitajale.”;

17) paragrahvi 155 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”(1) Esimesse kauplemissüsteemi kuuluvate paiksete heiteallikate ja õhusõidukite käitajate ning laevandusettevõtjate tegevusalade loetelu, tegevusaladele kohalduvad künnised ja asjakohasel juhul künniste arvutamise alused ning tegevusaladel heitkoguse hulka arvatavate kasvuhoonegaaside loetelu kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.”;

18) paragrahvi 155 lõige 6 tunnistatakse kehtetuks;

19) paragrahvi 155 täiendatakse lõigetega 8 ja 9 järgmises sõnastuses:

”(8) Kui esimesse kauplemissüsteemi kuuluva paikse käitise võimsust vähendatakse nii, et käitis ei kuulu enam käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel kehtestatud määruse kohaldamisalasse, arvatakse käitis kauplemissüsteemist välja.

(9) Käesoleva paragrahvi lõikes 8 nimetatud käitis võib jääda esimesse kauplemissüsteemi kehtiva ja sellele järgneva viieaastase lubatud heitkoguse ühikute eraldamisperioodi lõpuni, kui käitaja teavitab sellest Keskkonnaametit.”;

20) paragrahvi 156 lõiked 2–5 tunnistatakse kehtetuks;

21) paragrahvi 156 täiendatakse lõikega 5² järgmises sõnastuses:

”(5²) Keskkonnaamet eraldab õhusõiduki käitajatele iga aasta 30. juuniks tasuta lubatud heitkoguse ühikuid proportsionaalselt nende osaga lennutegevuse tõendatud heitkogusest, millest teatati 2023. aastal. Selle koguse arvutamisel võetakse arvesse ka tõendatud heitkogus, mis tekkis lendudega, mis kuuluvad esimesse kauplemissüsteemi alates 2024. aasta 1. jaanuarist.”;

22) paragrahvi 156 lõige 5² tunnistatakse kehtetuks;

23) paragrahvi 156 lõikest 6 jäetakse välja sõnad ”ja õhusõiduki”;

24) paragrahvi 156 täiendatakse lõigetega 7–10 järgmises sõnastuses:

”(7) Kui käitise suhtes kehtib energiamajanduse korralduse seaduse § 28 kohaselt kohustus teha energiaaudit ja kui energiaauditi aruande või sama paragrahvi lõike 2 kohase sertifitseeritud energia- või keskkonnajuhtimissüsteemi aruande soovitusi ei rakendata, vähendatakse lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldatavat kogust 20 protsenti, välja arvatud juhul, kui asjaomaste investeeringute tasuvusaeg ületab kolme aastat või kui nende investeeringute kulud on ebaoproportsionaalselt suured või kui käitaja tõendab, et ta on rakendanud meetmeid, mis aitavad vähendada käitise kasvuhoonegaaside heitkogust seda käitist puudutavas energiaauditi aruandes või sertifitseeritud energia- või keskkonnajuhtimissüsteemi aruandes soovitatuga samaväärselt, või kui käitajale kohaldub erand komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2019/331 artikli 22a kohaselt.

(8) Lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldatavat kogust vähendatakse vähemalt 20 protsenti, kui kliimanetraalsuskava vahe-eesmärkide saavutamist ei ole tõendatud 2025. aasta 31. detsembriks ja seejärel iga viienda aasta 31. detsembri seisuga käesoleva seaduse § 167 kohaselt.

(9) Paikse heiteallika käitajale vähendatakse alates 2026. aastast tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute kogust nende kaupade tootmise arvelt, mis on nimetatud Euroopa Parlamendi

ja nõukogu määruse (EL) 2023/956, millega kehtestatakse süsiniku piirimeede (ELT L 130, 16.05.2023, lk 52–104), I lisas, võrreldes 2025. aastal tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute kogusega järgmiselt:

- 1) 2026. aastal eraldatakse 97,5 protsenti;
- 2) 2027. aastal eraldatakse 95 protsenti;
- 3) 2028. aastal eraldatakse 90 protsenti;
- 4) 2029. aastal eraldatakse 77,5 protsenti;
- 5) 2030. aastal eraldatakse 51,5 protsenti;
- 6) 2031. aastal eraldatakse 39 protsenti;
- 7) 2032. aastal eraldatakse 26,5 protsenti;
- 8) 2033. aastal eraldatakse 14 protsenti.

(10) Tegevuse lõpetanud käitisele lubatud heitkoguse ühikuid tasuta ei eraldata. Käitist, mille esimese kauplemissüsteemi loa kehtivusaeg on lõppenud või mille esimese kauplemissüsteemi luba on kehtetuks tunnistatud, ja käitist, mille tegevus või tegevuse taasalustamine ei ole tehniliselt võimalik, käsitatakse tegevuse lõpetanuna.”;

25) paragrahvi 156 lõige 9 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”(9) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/956, millega kehtestatakse süsiniku piirimeede (ELT L 130, 16.05.2023, lk 52–104), I lisas nimetatud kaupade tootmise eest paikse heiteallika käitajale lubatud heitkoguse ühikuid tasuta ei eraldata.”;

26) seadust täiendatakse §-ga 156¹ järgmises sõnastuses:

”§ 156¹. Tasuta eraldatavad lubatud heitkoguse ühikud kestliku lennukikütuse kasutamise kompenseerimiseks

(1) Keskkonnaamet eraldab tasuta lubatud heitkoguse ühikud, et katta osaliselt või täielikult fossiilse lennukikütuse ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/2405, milles käsitletakse võrdsete võimaluste tagamist kestliku lennutranspordi jaoks (ELT L, 2023/2405, 31.10.2023), artikli 3 punktis 7 nimetatud kestliku lennukikütuse kasutamise hinnavahe käesoleva seaduse § 155 lõike 1 alusel kehtestatud määruses nimetatud õhusõiduki käitajale kohalduvatel tegevusaladel.

(2) Kui kestliku lennukikütuse kasutamist ei saa lennujaamas konkreetse lennuga otseselt seostada, eraldatakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud lubatud heitkoguse ühikud selles lennujaamas tangitud kestliku lennukikütuse jaoks proportsionaalselt heitkogusega, mis tekib õhusõiduki käitaja sellest lennujaamast väljuvatel lendudel, mille puhul tuleb lubatud heitkoguse ühikud tagastada käesoleva seaduse § 168 lõike 1 kohaselt.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel eraldatavate lubatud heitkoguse ühikutega kompenseeritakse:

1) fossiilse lennukikütuse ja taastuvatest energiaallikatest toodetud vesiniku ning vedelkütuse seaduse § 2 lõike 1 punktis 17 nimetatud täiustatud biokütuste, mille heitekoefitsient võrdub nulliga, kasutamise hinnavahest 70 protsenti;

2) lennunduses kasutatava fossiilse lennukikütuse ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82–209) artiklile 25 vastavate muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud kütuste, mille heitekoefitsient võrdub nulliga, kasutamise hinnavahest 95 protsenti;

3) fossiilse lennukikütuse ja igasuguse kestliku lennukikütuse, mis ei ole saadud lennujaamades, mis asuvad väiksemal kui 10 000 ruutkilomeetri suurusel saarel ja millel puudub maismaaga maantee- või raudteeühendus, samuti lennujaamades, mis ei ole piisavalt suured, et neid saaks määratleda Euroopa Liidu lennujaamadena, ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 349 nimetatud äärepoolseimates piirkondades asuvates lennujaamades, kasutamise hinnavahest 100 protsenti;

4) muudel juhtudel fossiilse lennukikütuse ja kestliku lennukikütuse kasutamise hinnavahest 50 protsenti.

(4) Käesolevas paragrahvis sätestatud kestliku lennukikütuse kasutamise kompenseerimiseks ühikute tasuta eraldamise täpsema korra võib kehtestada valdkonna eest vastutav minister määrusega.”;

27) paragrahvid 158 ja 159 tunnistatakse kehtetuks;

28) paragrahvi 160 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”§ 160. Lubatud heitkoguse ühikute müük enampakkumisel”;

29) paragrahvi 160 lõiget 1 täiendatakse pärast sõnu ”paiksete heiteallikate käitajate” sõnadega ”ja laevandusettevõtjate”;

30) paragrahvi 161 täiendatakse lõigetega 2¹–2⁵ järgmises sõnastuses:

”(2¹) Riigieelarve eest vastutav minister kehtestab enampakkumisel saadud tulu jaotamise kriteeriumid käskkirjaga.

(2²) Enampakkumisel saadud tulu kasutamise seiramiseks moodustab kliimavaldkonna eest vastutav minister lubatud heitkoguse ühikute enampakkumistulu vahendite kasutamise seirekomisjoni, mis koosneb ministeeriumite esindajatest.

(2³) Kliimavaldkonna eest vastutav minister teeb käesoleva paragrahvi lõike 2¹ alusel kriteeriumide kehtestamiseks ettepaneku kooskõlastatult lõikes 2² nimetatud komisjoniga riigieelarve eest vastutavale ministrile iga aasta 1. novembriks.

(2⁴) Riigieelarve eest vastutav minister teeb koostöös kliimavaldkonna eest vastutava ministriga Vabariigi Valitsusele ettepaneku enampakkumisel saadud tulu kasutamise jaotuseks riigi eelarvestrateegias, arvestades riigieelarve seaduse §-s 34¹ sätestatud tähtaega ja käesoleva paragrahvi lõike 2¹ alusel kehtestatud kriteeriumeid.

(2⁵) Riigieelarve eest vastutava ministri ettepanekut enampakkumisel saadud tulu kasutamise jaotuseks riigi eelarvestrateegias tutvustatakse enne Vabariigi Valitsusele esitamist käesoleva paragrahvi lõikes 2² nimetatud komisjonile.”;

31) paragrahvi 161 lõike 4 esimeses lauses asendatakse tekstiosa ”Vähemalt 50 protsenti käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud enampakkumisel saadud tulust” tekstiosaga ”Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud enampakkumisel saadud tulu”;

32) paragrahvi 161 lõike 4 punkt 1 tunnistatakse kehtetuks;

33) paragrahvi 161 lõiget 4 täiendatakse punktiga 1¹ järgmises sõnastuses:

”1¹) vähese ja nullheitega transpordiliikidele ja ühistranspordile, energiatõhusamale taristule ning säästvatele alternatiivkütustele üleminekut toetavate meetmete rakendamine, sealhulgas kliimasõbraliku reisijate- ja kaubaveo raudteetranspordi ning bussiteenuste ja tehnoloogia arendamine, merendussektori süsinikuheite vähendamine ja heitevabade jõuseadmete toetamine, ning selliste meetmete rakendamine, millega toetatakse lennujaamade süsinikuheite vähendamist”;

34) paragrahvi 161 lõike 4 punkt 2 tunnistatakse kehtetuks;

35) paragrahvi 161 lõiget 4 täiendatakse punktiga 2¹ järgmises sõnastuses:

”2¹) taastuvenergiaallikate ja elektrivõrkude väljaarendamine, et saavutada Eesti riiklikus energia- ja kliimakavas aastani 2030 seatud taastuvenergia ja elektrivõrkude omavahelise ühendatuse eesmärgid, samuti teiste selliste tehnoloogiate väljaarendamine, mis aitavad kaasa üleminekule ohutule ja kestlikule vähese süsinikdioksiidi heitega majandusele, panustamine energiatõhususe suurendamisse ning Euroopa Liidu eesmärgi saavutamisele kaasaaitamine, sealhulgas taastuvenergia tarbijate ja taastuvenergiakogukondade oma tarbeks elektri tootmine”;

36) paragrahvi 161 lõike 4 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”4) väikese ja keskmise sissetulekuga leibkondade toetamine energiatarbimisest tekkivate sotsiaalprobleemide lahendamisel, sealhulgas taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia tasude sihipärase vähendamise kaudu;”;

37) paragrahvi 161 lõiget 4 täiendatakse punktiga 4¹ järgmises sõnastuses:

”4¹) hoonete rekonstrueerimine ehitusseadustikus sätestatud hoonete energiatõhususe nõuete kohaselt, eelistades kõige madalama energiatõhususega hooneid, energiatõhususe suurendamine, parem soojustamine, kaugküttesüsteemide arendamine ning taastuvatel allikatel põhinevate kütte- ja jahutussüsteemide arendamine;”;

38) paragrahvi 161 lõike 4 punkt 9 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”9) meetmete rakendamine raadamise vältimise ning turbaalade, metsade ja muude maismaa- või mereökosüsteemide kaitse ja taastamise toetamiseks, sealhulgas selliste meetmete rakendamine, mis aitavad kaasa nende ökosüsteemide kaitsmisele, taastamisele ja paremale majandamisele, eelkõige merekaitsealadel, ning elurikkust soodustava metsastamise ja taasmetsastamise suurendamine, sealhulgas arenguriikides, kes on ratifitseerinud Pariisi kokkuleppe, ning kliimamuutuste kahjuliku mõjuga kohanemise ja tehnoloogiasirde hõlbustamine nendes riikides;”;

39) paragrahvi 161 lõike 4 punkti 10 täiendatakse pärast sõna ”metsanduses” tekstiosaga ”ja mullas”;

40) paragrahvi 161 lõike 4 punkt 13 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”13) oskuste omandamise ja tööjõu ümbersuunamise soodustamine, et aidata kaasa õiglasele üleminekule kliimaneutraalsele majandusele, eelistades üleminekust kõige enam mõjutatud piirkondi, ning tööjõu täiendkoolituste ja ümberõppe toetamine sektorites, mis on potentsiaalselt mõjutatud kliimaneutraalsele majandusele üleminekust, sealhulgas merendussektoris;”;

41) paragrahvi 161 lõiget 4 täiendatakse punktidega 14–16 järgmises sõnastuses:

”14) süsinikdioksiidi, eelkõige tahketel fossiilkütustel töötavatest elektrijaamadest ning erinevatest tööstussektoritest ja nende allsektoritest pärineva süsinikdioksiidi keskkonnaohutu kogumise ja geoloogilise säilitamise toetamine, sealhulgas kolmandates riikides, ning uuenduslike süsiniku tehnoloogilise sidumise meetodite arendamine, näiteks süsiniku kogumine otse atmosfäärist ja selle säilitamine;

15) tõendatud positiivse keskkonnamõjuga Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1–77), artikli 19 lõikes 2 nimetatud aastaaruandele vastavate riiklike kliimadividendikavade rahastamine;

16) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/956 I lisas nimetatud kaupadega seotud süsinikuheite vähendamise ja kliimaneutraalsele majandusele ülemineku toetamine, et leevendada nende kaupadega seotud võimalikku süsinikdioksiidi heite ülekandumise ohtu, arvestades asjakohaseid riigiabi reegleid.”;

42) paragrahvi 161 täiendatakse lõigetega 4¹–4⁶ järgmises sõnastuses:

”(4¹) Enampakkumisest saadud tulu kasutamise kavandamisel arvestatakse vajadusega jätkata kliimamuutustega seotud rahvusvahelise rahastamise suurendamist haavatavates kolmandates riikides.

(4²) Enampakkumisest saadud tulust toetatakse erasektori roheinnovatsiooni ning rohetehnoloogiate arendamist ja kasutuselevõttu kooskõlas riigi eelarvestrateegia ja selles kavandatud meetmetega.

(4³) Enampakkumisel saadud tulust võidakse toetada tööstussektoreid või nende allsektoreid, mille puhul esineb süsinikdioksiidi heite ülekandumise oht suurte kaudsete kulude tõttu, mille on põhjustanud lubatud heitkoguse ühikute tagastamise kulude edasikandmine elektrihiinda.

(4⁴) Käesoleva paragrahvi lõikes 4³ nimetatud toetus peab olema suunatud kaitseks süsinikdioksiidi heite ülekandumise ohu vastu ja vastama järgmistele tingimustele:

1) toetusest ei hüvitata tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikutega kaetavaid kaudseid kulusid;

2) toetus põhineb süsinikdioksiidi kaudsete heitkoguste eelmistel võrdlusalustel toodanguühiku kohta, mis arvutatakse konkreetse sektori või allsektori jaoks, korrutades kõige tõhusamale olemasolevale tehnoloogiale vastava elektritarbimise toodanguühiku kohta asjaomase Euroopa elektritootmise kombinatsiooni süsinikdioksiidi heitkogusega;

3) toetuse andmine on kooskõlas riigiabi reeglitega ega moonuta põhjendamatult konkurentsi.

(4⁵) Hiljemalt iga aasta 31. märtsiks avaldab riigi eelarvestrateegia kohaselt käesoleva paragrahvi lõikes 4³ nimetatud meetme eest vastutav ministeerium oma kodulehel teabe eelmisel aastal makstud toetuse kogusumma kohta sektorite ja allsektorite kaupa.

(4⁶) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 4³ nimetatud toetuse maht on üle 25 protsendi lõikes 1 nimetatud enampakkumisel saadud tulust aastas, koostab riigi eelarvestrateegia kohaselt meetme eest vastutav ministeerium aruande, mis sisaldab:

1) põhjuseid, miks toetuse maht ületab 25 protsenti enampakkumisel saadud tulust;

2) meetmest toetust saavate suurte tööstustarbijate elektrihiindu, arvestades teabe avalikustamise reegleid;

3) teavet muude meetmete kohta süsinikdioksiidi heitega seotud kaudsete kulude jätkusuutlikuks vähendamiseks keskpikas ja pikas perspektiivis.”;

43) paragrahvi 161 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”(5) Käesoleva paragrahvi lõike 4 punktides 2¹ ja 4¹ nimetatud eesmärkide saavutamiseks antavate toetuste hulgas antakse väikeelamutes taastuvenergia kasutuselevõtu ja küttesüsteemide uuendamise toetust.”;

44) paragrahvi 161 lõige 6 tunnistatakse kehtetuks;

45) paragrahvi 161 täiendatakse lõigetega 10 ja 11 järgmises sõnastuses:

”(10) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud enampakkumisel saadud tulu kasutamisel ja käesoleva seaduse §-s 156¹ sätestatud lennukikütuste hinnavahe katmisel tuleb tagada, et viide rahastamisallikale on nähtav.

(11) Täpsemad tingimused teabe esitamise kohta käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud enampakkumisel saadud tulu kasutamisel kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.”;

46) paragrahvi 165¹ lõike 3 sissejuhatav lauseosa ja punktid 1–4 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

”Vähemalt 90 protsenti moderniseerimisfondi rahalistest vahenditest tuleb kasutada selliste projektide toetamiseks, mis täidavad üht või mitut järgmistest eesmärkidest:

1) taastuvatest energiaallikatest, sealhulgas taastuvatest energiaallikatest toodetud vesinikust, elektrienergia tootmine ja kasutamine;

2) üldise energiakasutuse vähendamine energiatõhususe parandamise kaudu, sealhulgas tööstussektoris, transpordisektoris, hoonete valdkonnas, põllumajanduses ja jäätmemajanduses;

3) energia salvestamine ja energiavõrkude moderniseerimine, hõlmates nõudluse juhtimist, kaugküttevõrke, elektrienergia ülekandevõrke, Euroopa Liidu liikmesriikide vaheliste ühenduste lisamist ja heitevaba liikuvuse taristut;

4) õiglase üleminek suure süsinikdioksiidi heitega majandusele tuginevates piirkondades, et toetada töötajate ümberpaigutamist, ümber- ja täiendõpet, haridust ja tööotsimisalgatusi ning idufirmasid dialoogis kodanikuühiskonna ja sotsiaalpartneritega viisil, mis on kooskõlas Eesti õiglase ülemineku territoriaalse kavaga;”;

47) paragrahvi 165¹ lõike 3 punkt 5 tunnistatakse kehtetuks;

48) paragrahvi 165¹ lõiget 3 täiendatakse punktidega 6 ja 7 järgmises sõnastuses:

”6) taastuvatel energiaallikatel põhineva kaugkütte ja kaugjahutuse arendamine;

7) madala sissetulekuga leibkondade toetamine energiaostuvõimetuse leevendamiseks ja küttesüsteemide ajakohastamisel.”;

49) paragrahvi 165¹ lõikest 4 jäetakse välja sõna ”tahkeid”;

50) paragrahvi 165¹ täiendatakse lõikega 11 järgmises sõnastuses:

”(11) Moderniseerimisfondi vahendite kasutamise otsustamisel lähtutakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artiklis 17 sätestatud ”ei kahjusta oluliselt” põhimõtte kriteeriumitest, kui toetatavale majandustegevusele on kehtestatud tehnilised sõelumiskriteeriumid nimetatud määruse artikli 10 lõike 3 punkti b kohaselt.”;

51) paragrahvi 166 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”§ 166. Esimese kauplemissüsteemi heitkoguste seire ja aruandlus”;

52) paragrahvi 166 lõike 2 teises lauses asendatakse sõnad ”tonnkilomeetrite andmete” sõnaga ”heitkoguse”;

53) paragrahvi 166 täiendatakse lõigetega 6¹ ja 6² järgmises sõnastuses:

”(6¹) Laevandusettevõtja seirekava koostamine ja seire toimuvad vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2015/757, mis käsitleb meretranspordist pärit kasvuhoonegaaside heitkoguste seiret, aruandlust ja kontrolli ning millega muudetakse direktiivi 2009/16/EÜ (ELT L 123, 19.05.2015, lk 55–76).

(6²) Käesoleva paragrahvi lõikes 6¹ nimetatud seirekava esitab laevandusettevõtja Keskkonnaametile.”;

54) paragrahvi 166 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”(7) Paikse heiteallika või õhusõiduki käitaja esitab Keskkonnaametile iga aasta 25. märtsiks eelmise kalendriaasta kasvuhoonegaaside heitkoguse tõendatud aruande (edaspidi *heitkoguse aruanne*) ja korraldab eelmise kalendriaasta heitkoguse tõendamise kauplemise registris.”;

55) paragrahvi 166 täiendatakse lõikega 7¹ järgmises sõnastuses:

”(7¹) Laevandusettevõtja esitab Keskkonnaametile iga aasta 31. märtsiks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2015/757 nõuetele vastava eelmise kalendriaasta heitkoguse aruande ning sisestab eelmise kalendriaasta heitkoguse kauplemise registrisse.”;

56) paragrahvi 166 lõige 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”(8) Kui paikse heiteallika või õhusõiduki käitaja ei ole käesoleva paragrahvi lõike 7 kohaselt korraldanud kauplemise registris eelmise kalendriaasta heitkoguse tõendamist või kui laevandusettevõtja ei ole lõike 7¹ kohaselt sisestanud kauplemise registrisse eelmise kalendriaasta heitkogust, koostab Keskkonnaamet paikse heiteallika või õhusõiduki käitaja või laevandusettevõtja eelmise kalendriaasta tegevuse kohta kasvuhoonegaaside heitkoguse

konservatiivse hinnangu ja sisestab selle põhjal arvutatud kasvuhoonegaaside heitkoguse kauplemise registrisse.”;

57) paragrahvi 166 täiendatakse lõigetega 9 ja 10 järgmises sõnastuses:

”(9) Õhusõiduki käitaja esitab koos heitkoguse aruandega Keskkonnaametile ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artikli 14 lõikes 1 nimetatud rakendusakti kohase aruande lennunduse muu kui süsinikdioksiidi heite mõju kohta.

(10) Õhusõiduki käitaja, kelle lennutegevus toimub piiratud lennuväljade või riikide vahel, mille suhtes kohaldatakse kompenseerimisnõudeid, või riikide vahel, mille suhtes ei kohaldata kompenseerimisnõudeid, võib oma ärihuvide kaitseks esitada Keskkonnaametile taotluse, et Keskkonnaamet ei avaldaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artikli 14 lõike 6 punktides a ja b nimetatud andmeid õhusõiduki käitaja täpsusega. Nimetatud taotluse põhjal võib Keskkonnaamet Euroopa Komisjonilt taotleda nende andmete avaldamist üldistatud kujul.”;

58) paragrahvi 167 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”(1) Esimesse kauplemissüsteemi kuuluva paikse heiteallika käitaja ja õhusõiduki käitaja puhul on tõendamine heitkoguse aruandes esitatud andmete usaldusväärsuse ja täpsuse hindamine, mida teeb akrediteeritud tõendaja komisjoni rakendusmääruse (EL) 2018/2067 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artiklite 15 ja 30f ning selle V lisa kohaselt.”;

59) paragrahvi 167 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

”(3) Esimesse kauplemissüsteemi kuuluva laevandusettevõtja puhul on tõendamine heitkoguse aruandes esitatud andmete usaldusväärsuse ja täpsuse hindamine Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2015/757 III peatükis sätestatud tõendamise ja akrediteerimisnõuete kohaselt.”;

60) paragrahvi 168 pealkiri ja lõige 1 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

”§ 168. Lubatud heitkoguse ühikute tagastamine, kehtetuks tunnistamine ja asendamine esimeses kauplemissüsteemis

(1) Esimesse kauplemissüsteemi kuuluvad paikse heiteallika käitaja, õhusõiduki käitaja ja laevandusettevõtja tagastavad kauplemise registris iga aasta 30. septembriks eelmise kalendriaasta heitkoguse aruandele vastava koguse lubatud heitkoguse ühikuid, mis tekivad käesoleva seaduse § 155 lõike 1 alusel kehtestatud määruuses nimetatud esimese kauplemissüsteemi tegevusaladel ning mis on tõendatud § 167 lõigete 1 ja 3 kohaselt.”;

61) paragrahvi 168 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

”(2¹) Lubatud heitkoguse ühikute tagastamise kohustust ei teki selliste kasvuhoonegaaside heitkoguse puhul, mida loetakse komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2024/2620, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ seoses nõuetega, mille kohaselt tuleb lugeda kasvuhoonegaasid tootes püsivalt keemiliselt seotuks (ELT L, 2024/2620, 04.10.2024), kohaselt kogutuks ja kasutatuks sellisel viisil, et need on tootes püsivalt ja keemiliselt seotud ega satu tavapärase kasutamise ja kõrvaldamise korral atmosfääri.”;

62) paragrahvi 168 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”(4) Paikse heiteallika käitaja, õhusõiduki käitaja ja laevandusettevõtja võivad käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohustuse täitmisel kasutada teise Euroopa Liidu liikmesriigi eraldatud lubatud heitkoguse ühikuid, välja arvatud juhul, kui lubatud heitkoguse ühikud on väljastanud liikmesriik, kelle suhtes muutuvad paikse heiteallika käitaja, õhusõiduki käitaja ja laevandusettevõtja kohustused kehtetuks.”;

63) seadust täiendatakse §-ga 168¹ järgmises sõnastuses:

”§ 168¹. Rahvusvahelise lennunduse süsinikdioksiidi heite kompenseerimise ja vähendamise süsteemi kompenseerimisnõuete kohaldamine ning esimesse kauplemissüsteemi kuuluva õhusõiduki käitaja lubatud heitkoguse ühikute tagastamise erisused

(1) Transpordiamet arvutab komisjoni rakendusmääruses (EL) 2024/1879, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ rakendamise eeskirjad seoses kompenseerimisnõuete arvutamisega CORSIA jaoks (ELT L, 2024/1879, 10.07.2024), sätestatud metoodika kohaselt igal aastal välja eelmise kalendriaasta kompenseerimisnõuded rahvusvahelise lennunduse süsinikdioksiidi heite kompenseerimise ja vähendamise süsteemi (edaspidi *CORSIA*) kohaldamiseks lendudele Euroopa Liidu liikmesriikide, Šveitsi ja Ühendkuningriigi ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artikli 25a lõike 3 alusel kehtestatud rakendusaktis loetletud riikide vahel, keda loetakse asjakohase aasta heitkoguse suhtes CORSIA-t kohaldavaks riigiks, ning teatab need õhusõiduki käitajatele iga aasta 30. novembriks.

(2) Transpordiamet arvutab komisjoni rakendusmääruses (EL) 2024/1879 sätestatud metoodika kohaselt välja CORSIA nõuete täitmise perioodi lõplike kompenseerimisnõuete kogusumma ja teatab selle asjakohastele õhusõiduki käitajatele CORSIA nõuete täitmise perioodi viimasele aastale järgneva aasta 30. novembriks.

(3) Transpordiamet teatab käesoleva paragrahvi lõigete 1 ja 2 kohaste kompenseerimisnõuete suuruse õhusõiduki käitajale, kes tegutseb käesoleva seaduse § 155 lõike 1 alusel kehtestatud määruses nimetatud tegevusaladel.

(4) Õhusõiduki käitaja, kellel on mõnes Euroopa Liidu liikmesriigis välja antud lennuettevõtja sertifikaat või kes on registreeritud mõnes Euroopa Liidu liikmesriigis, sealhulgas selle liikmesriigi Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 349 nimetatud äärepoolseimas piirkonnas, tunnistab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artiklis 11a nimetatud ühikud kehtetuks käesoleva paragrahvi lõigete 1 ja 2 kohaselt teatatud koguse ulatuses üksnes asjaomase CORSIA nõuete täitmise perioodi kohta.

(5) Õhusõiduki käitaja ei ole kohustatud heitkoguse eest lubatud heitkoguse ühikuid tagastama sellistel lendudel, mis:

1) suunduvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artikli 25a lõike 3 alusel kehtestatud rakendusaktis loetletud riikidesse või väljuvad nendest riikidest;

2) toimuvad Euroopa Majanduspiirkonna ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artikli 25a lõike 3 alusel kehtestatud rakendusaktis loetlemata riikide vahel, välja arvatud Šveitsi ja Ühendkuningriiki suunduvad lennud.

(6) Õhusõiduki käitaja ei ole kohustatud lubatud heitkoguse ühikuid tagastama mõlemal suunal lendudel Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni määratluse kohaselt vähim arenenud riikidena ja väikeste arenevate saareriikidena käsitatavatesse riikidesse, mida ei ole loetletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artikli 25a lõike 3 alusel kehtestatud rakendusaktis, välja arvatud riikidesse, mille sisemajanduse kogutoodang elaniku kohta on Euroopa Liidu keskmisega võrdne või sellest kõrgem.

(7) Käesoleva seaduse §-s 166 ja § 168 lõikes 1 sätestatud nõuded loetakse täidetuks ning õhusõiduki käitajale ei kohaldata § 169 lõikes 1 nimetatud meedet:

1) väljaspool Euroopa Majanduspiirkonda asuvate riikide lennuväljadele, välja arvatud Ühendkuningriigi ja Šveitsi lennuväljadele, igal kalendriaastal alates 2021. aasta 1. jaanuarist kuni 2026. aasta 31. detsembrini suundunud ja sealt väljuvate lendude kõigi heitkoguste suhtes;

2) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 349 tähenduses äärepoolseima piirkonna lennuvälja ja Euroopa Majanduspiirkonna muu piirkonna lennuvälja vahel igal kalendriaastal alates 2013. aasta 1. jaanuarist kuni 2023. aasta 31. detsembrini toimunud lendude kõigi heitkoguste suhtes.

(8) Käesoleva seaduse §-de 166 ja 168 kohaldamisel käsitletakse käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatata lendude tõendatud heitkoguseid õhusõiduki käitaja tõendatud heitkogustena.

(9) Kui õhusõiduki käitaja iga-aastane koguheide on alla 25 000 tonni süsinikdioksiidi või kui õhusõiduki käitaja iga-aastane koguheide, arvestades käesoleva paragrahvi lõikes 7 sätestatud, on alla 3000 tonni süsinikdioksiidi, käsitletakse heidet tõendatud heitkogusena, kui see on kindlaks

määratud väikeheitetekiitajatele ette nähtud vahendiga, mis on heaks kiidetud komisjoni määrusega (EL) nr 606/2010, milles käsitletakse Euroopa Lennuliikluse Ohutuse Organisatsiooni (Eurocontrol) poolt teatavate väikeste saasteallikate hulka kuuluvate õhusõidukite käitajate kütusetarbimise hindamiseks välja töötatud lihtsustatud vahendi heakskiitmist (ELT L 175, 10.07.2010, lk 25–26), ja milles kasutatakse Eurocontroli esitatud Euroopa Liidu heitkogustega kauplemise süsteemi tugivahendi andmeid. Keskkonnaamet võib mitteäriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite käitajate suhtes rakendada lihtsustatud korda, kui see menetlus tagab samasuguse täpsuse, kui tagab väikeheitetekiitajatele ette nähtud vahend.

(10) Käesoleva paragrahvi lõiget 7 kohaldatakse selliste riikide suhtes, kellega on sõlmitud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artikli 25 või 25a kohane kokkulepe, järgides sellises kokkuleppes sätestatud tingimusi.”;

64) seadust täiendatakse §-ga 168² järgmises sõnastuses:

”§ 168². Esimesse kauplemissüsteemi kuuluva laevandusettevõtja lubatud heitkoguse ühikute tagastamise erisused

(1) Laevandusettevõtja nendele reisidele, mis väljuvad Euroopa Liidu välisest sadamast ja saabuvad Euroopa Liidu sadamasse või mis väljuvad Euroopa Liidu sadamast ja saabuvad Euroopa Liidu välisesse sadamasse, kehtib käesoleva seaduse § 168 lõikes 1 sätestatud lubatud heitkoguse ühikute tagastamise kohustus 50 protsendi ulatuses.

(2) Laevandusettevõtja võib tagastada IA või IA Super või samaväärse jääklassiga laevade kuni 2030. aasta 31. detsembrini tekitatud tõendatud heitkogusest 5 protsenti vähem lubatud heitkoguse ühikuid.

(3) Käesoleva seaduse § 168 lõikes 1 sätestatud lubatud heitkoguse ühikute tagastamise nõuet ei rakendata laevandusettevõtjale kasvuhoonegaaside heite kohta, kui:

1) reis on tehtud reisilaevaga, välja arvatud merematkelaevaga, või reisiparvlaevaga Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artikli 12 lõike 3-d alusel kehtestatud rakendusaktis nimetatud saarte ja sadamate nimekirja kantud sadama ja selle sadamaga sama liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluva sadama vahel ning kui heide on tekkinud nimetatud laevade sadamas toimuvast tegevusest sellistel reisidel;

2) heide tekib riikidevahelise teenuste hankelepingu või riikidevahelise avaliku teenindamise kohustuse raames toimuvatest, kahte liikmesriiki ühendavatest reisilaevade või parvlaevade reisidest ning nimetatud laevade kai ääres toimuvast tegevusest sellistel reisidel, kui Euroopa Komisjon on selliste erandite kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artikli 12 lõike 3-c alusel kehtestanud rakendusakti;

3) heide tekib reisidest, mis toimuvad Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 349 nimetatud Euroopa Liidu äärepoolseimas piirkonnas asuva sadama ja samas liikmesriigis asuva sadama vahel, sealhulgas reisid sadamate vahel sama liikmesriigi äärepoolseima piirkonna piires ja reisid sama liikmesriigi äärepoolseimate piirkondade sadamate vahel, ning selliseid reise tegevate laevade kai ääres toimuvast tegevusest sellistel reisidel.

(4) Reis käesoleva paragrahvi tähenduses on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2015/757 artikli 3 punktis c määratletud reis.

(5) Merematkelaev käesoleva paragrahvi tähenduses on lastitekita reisilaev, mis on eranditult ette nähtud reisijate veoks ärilistel eesmärkidel ja pakub merereisi ajal ööbimisega majutust.

(6) Sadam käesoleva paragrahvi tähenduses on sadam, kus laev peatub kauba lastimiseks või lossimiseks või reisijate pealevõtmiseks või maale laskmiseks, või sadam, kus avamerelaev peatub meeskonna vahetamiseks.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud peatuste hulka ei kuulu:

1) üksnes tankimise, varude täiendamise, muu laeva kui avamerelaeva meeskonna vahetamise, kuivdokki mineku või laeva, selle seadmete või mõlema remondi eesmärgil tehtavad peatused;

2) abi vajava või ohus oleva laeva peatused sadamas;

3) laevade vahel reisijate või lasti üleandmine väljaspool sadamat;

4) üksnes ebasoodsate ilmastikutingimuste eest varjumise või vajaliku otsingu- ja päästetegevuse eesmärgil sadamas tehtavad peatused;

5) konteinerilaevade peatused konteinerite ümberlaadimisega tegelevas naabersadamas, mis vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artikli 3ga lõike 2 alusel kehtestatud rakendusaktile.”;

65) paragrahvi 169 pealkiri ja lõige 1 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

”§ 169. Meetmed lubatud heitkoguse ühikute tähtajaks tagastamata jätmise korral

(1) Käesoleva seaduse § 155 lõike 1 alusel kehtestatud määruises nimetatud tegevusalal tegutsev paikse heiteallika käitaja ja õhusõiduki käitaja ning laevandusettevõtja, kes ei ole § 168 lõikes 1 sätestatud lubatud heitkoguse ühikute tagastamise nõuet tähtajaks täitnud, on kohustatud tagastamata jäänud heitkoguse eest tasuma lubatud heitkoguse ühikute hüvitist 100 eurot iga ülemääraselt õhku paisatud tonni süsinikdioksiidi ekvivalendi kohta, mille korral on lubatud heitkoguse ühikud tagastamata. Nimetatud summa tasumine ei vabasta seda paikse heiteallika ja õhusõiduki käitajat ning laevandusettevõtjat kohustusest tagastada ülemäärasele heitkogusele vastav hulk lubatud heitkoguse ühikuid hiljemalt järgmise kalendriaastaga seotud lubatud heitkoguse ühikute tagastamisel. Lubatud heitkoguse ühikute hüvitist suurendatakse Euroopa tarbijahinnaindeksi alusel alates ühikute tagastamise tähtajast.”;

66) paragrahvi 169 täiendatakse lõigetega 3–10 järgmises sõnastuses:

”(3) Kui laevandusettevõtja ei ole täitnud lubatud heitkoguse ühikute tagastamise kohustust vähemalt kahe järjestikuse aruandeperioodi jooksul, teavitab Keskkonnaamet sellest Transpordiametit.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud juhul, kui lubatud heitkoguse ühikute tagastamise kohustust ei ole võimalik tagada muude meetmetega, võib Transpordiamet anda selle laevandusettevõtja laevale, mis on sisenenud Eesti sadamasse, väljasaatmiskorralduse. Väljasaatmiskorraldusest teavitab Transpordiamet Euroopa Komisjoni, Euroopa Meresõiduohutuse Ametit, teisi Euroopa Liidu liikmesriike ja laeva lipuriiki.

(5) Laeval, mis ei sõida Eesti lipu all ja millele on käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel antud väljasaatmiskorraldus või millele lubatud heitkoguse ühikute tagastamise kohustuse mittetäitmise tõttu väljasaatmiskorralduse andmisest või lipuriigi sadamast lahkumise keelust on mõni Euroopa Liidu liikmesriik teavitanud, on keelatud siseneda Eesti territooriumil asuvatesse sadamatesse seni, kuni laevandusettevõtja on täitnud lubatud heitkoguse ühikute tagastamisega seotud kohustused ning väljasaatmiskorraldus on tühistatud.

(6) Kui Eesti lipu all olevale laevale on antud väljasaatmiskorraldus lubatud heitkoguse ühikute tagastamata jätmise tõttu mõnes Euroopa Liidu liikmesriigis ja laev siseneb Eesti sadamasse või leitakse seal, keelab Transpordiamet sellisel laeval sadamast väljumise kuni väljasaatmiskorralduse tühistamiseni.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud juhul, kui lubatud heitkoguse ühikute tagastamise kohustust ei ole võimalik tagada muude meetmetega, ning kui laevandusettevõtjale kuuluv laev sõidab Eesti lipu all ja asub Eesti territooriumil asuvas sadamas, võib Transpordiamet keelata sellisel laeval sadamast väljumise.

(8) Kui laevandusettevõtja täidab lubatud heitkoguse ühikute tagastamise kohustuse, teavitab Keskkonnaamet sellest Transpordiametit, misjärel tühistab Transpordiamet käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel antud väljasaatmiskorralduse või lõigete 6 ja 7 alusel kehtestatud sadamast väljumise keelu.

(9) Enne käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud väljasaatmiskorralduse andmist ning lõigetes 6 ja 7 sätestatud sadamast väljumise keelu kehtestamist annab Transpordiamet laevandusettevõtjale võimaluse esitada kirjalik selgitus.

(10) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud väljasaatmiskorraldus ja lõikes 5 sätestatud sadamasse sisenemise keeld ei piira merehädas olevate laevade suhtes rakendatava rahvusvahelise mereõiguse kohaldamist.”;

67) paragrahvi 170 pealkiri ja lõige 1 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

”§ 170. Teabe avalikustamine

(1) Teabe tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute eralduskavade ning esimesse kauplemissüsteemi kuuluvate käitajate paiksetest heiteallikatest ja õhusõidukitest ning laevandusettevõtjate laevadelt pärinevate kasvuhoonegaaside iga-aastase heitkoguse kohta avalikustab Keskkonnaamet oma veebilehel.”;

68) paragrahvi 170 lõiget 2 täiendatakse pärast tekstiosa ”käitajate” tekstiosaga ”ja laevandusettevõtjate”;

69) seaduse 7. peatükki täiendatakse 8. jaoga järgmises sõnastuses:

”8. jagu

Pädeva asutuse ja ühtse kontaktpunkti määramine

§ 216¹. Pädev asutus süsiniku piirimeetme rakendamiseks

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/956 artikli 11 lõikes 1 nimetatud pädev asutus on Keskkonnaamet.

§ 216². Nullnetoheitega tehnoloogia projektide ühtne kontaktpunkt

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1735, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2018/1724 (ELT L, 2024/1735, 28.06.2024), artiklis 6 nimetatud nullnetoheitega tehnoloogia projektide ühtse kontaktpunkti ülesandeid täidab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium või juriidiline isik, kellega on valdkonna eest vastutav minister sõlminud halduskoostöö seaduses sätestatud tingimustel ja korras halduslepingu ühtse kontaktpunkti ülesannete täitmiseks.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud halduslepingu täitmise üle teostab järelevalvet Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

(3) Kui haldusleping lõpetatakse ühepoolset või esineb muu põhjus, mis takistab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud halduslepingu alusel haldusülesande saanud isikul jätkata haldusülesande täitmist, korraldab haldusülesande edasise täitmise Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.”;

70) seadust täiendatakse §-ga 220¹ järgmises sõnastuses:

”§ 220¹. Riiklik järelevalve süsiniku piirimeetme rakendamise üle

Riiklikku järelevalvet Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/956 kohase süsiniku piirimeetme rakendamise üle teostab Keskkonnaamet.”;

71) paragrahvi 237 pealkiri ja lõige 1 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

”§ 237. Esimese kauplemissüsteemi nõuete rikkumine

(1) Esimese kauplemissüsteemi nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.”;

72) paragrahvi 237¹ pealkiri ja lõige 1 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

”§ 237¹. Esimesse kauplemissüsteemi mittekuuluvast meretranspordist pärit kasvuhoonegaaside heitkoguse seire- ja aruandlusnõuete rikkumine

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2015/757 sätestatud esimesse kauplemissüsteemi mittekuuluvast meretranspordist pärit kasvuhoonegaaside heitkoguse seire- ja aruandlusnõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.”;

73) seadust täiendatakse §-ga 237² järgmises sõnastuses:

”§ 237². Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1805 nõuete rikkumine

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2023/1805 kehtestatud nõuete rikkumise eest –

karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, –

karistatakse rahatrahviga kuni 200 000 eurot.”;

74) seaduse 10. peatüki 1. jagu täiendatakse §-dega 254⁴–254⁶ järgmises sõnastuses:

”§ 254⁴. Käesoleva seaduse § 168 lõike 1 kohaldamine

(1) Laevandusettevõtjale kehtib käesoleva seaduse § 168 lõikes 1 sätestatud kohustus 2024. aastal tekkinud kasvuhoonegaaside heite kohta 40 protsendi ulatuses ja 2025. aastal tekkinud kasvuhoonegaaside heite kohta 70 protsendi ulatuses.

(2) Laevandusettevõtja tagastab lubatud heitkoguse ühikud 2024. aastal tekkinud kasvuhoonegaaside heite eest kolme kuu jooksul pärast käesoleva paragrahvi jõustumist.

§ 254⁵. Käesoleva seaduse § 168¹ lõigete 4 ja 5 kohaldamine

(1) Käesoleva seaduse § 168¹ lõike 4 kohane ühikute kehtetuks tunnistamine toimub 2021.–2023. aasta heitkoguse puhul kolme kuu jooksul pärast käesoleva paragrahvi jõustumist ja 2024.–2026. aasta heitkoguse korral hiljemalt 2028. aasta 31. jaanuariks.

(2) Käesoleva seaduse § 168¹ lõiget 5 kohaldatakse kuni 2026. aasta 31. detsembrini.

§ 254⁶. Käesoleva seaduse § 168² lõigete 2 ja 3 kohaldamine

Käesoleva seaduse § 168² lõikeid 2 ja 3 kohaldatakse kuni 2030. aasta 31. detsembrini.”;

75) seaduse normitehnilist märkust täiendatakse tekstiosaga:

”Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2023/958, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ seoses lennunduse panusega kogu liidu majandust hõlmavasse heitkoguste vähendamise eesmärki ja üleilmse turupõhise meetme asjakohase rakendamisega (ELT L 130, 16.05.2023, lk 115–133);

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2023/959, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, millega luuakse liidus kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem, ja otsust (EL) 2015/1814, mis käsitleb ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsusreservi loomist ja toimimist (ELT L 130, 16.05.2023, lk 134–202).”.

§ 2. Maksukorralduse seaduse muutmine

Maksukorralduse seaduse § 29 täiendatakse punktiga 67 järgmises sõnastuses:

”67) Keskkonnaametile atmosfääriõhu kaitse seaduse §-de 216¹ ja 220¹ kohaselt pädeva asutuse ülesannete täitmiseks ning riikliku järelevalve teostamiseks.”.

§ 3. Meresõiduohutuse seaduse muutmine

Meresõiduohutuse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 78 lõiget 1 täiendatakse punktiga 13 järgmises sõnastuses:

”13) atmosfääriõhu kaitse seaduse § 169 lõigetes 6 ja 7 sätestatud juhul.”;

2) paragrahvi 79³ lõiget 1 täiendatakse punktiga 3 järgmises sõnastuses:

”3) on rikutud atmosfääriõhu kaitse seaduse § 169 lõike 5 kohaselt lubatud heitkoguse ühikute tagastamise kohustust.”;

3) seaduse normitehnilises märkuses asendatakse tekstiosa ”ning määrusega (EL) nr 2015/757 (ELT L 123, 19.05.2015, lk 55–76)” tekstiosaga ”ning määrustega (EL) 2015/757 (ELT L 123, 19.05.2015, lk 55–76) ja (EL) 2023/1805 (ELT L 234, 22.09.2023, lk 48–100)”.

§ 4. Riigilõivuseaduse muutmine

Riigilõivuseaduse § 29 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

”Esimesse kauplemissüsteemi kuuluvad paikse heiteallika ja õhusõiduki käitaja ning laevandusettevõtja on vabastatud riigilõivu tasumisest arvelduskonto avamise taotluse läbivaatamise ning arvelduskonto iga-aastase hooldamise eest. Tõendajad on vabastatud riigilõivu tasumisest tõendajakonto avamise ja iga-aastase hooldamise eest.”.

§ 5. Seaduse jõustumine

(1) Käesoleva seaduse § 1 punktid 4, 20, 22 ja 27 jõustuvad 2026. aasta 1. jaanuaril.

(2) Käesoleva seaduse § 1 punkt 25 jõustub 2034. aasta 1. jaanuaril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 17. september 2025